

R O M Â N I A

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept

Decizia nr. 81/2021

Dosar nr. 2483/1/2021

Pronunțată în ședință publică astăzi, 6 decembrie 2021

Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 194 din 28/02/2022

Gabriela Elena Bogasiu - vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție - președintele completului
Eugenia Pușcașiu - pentru președintele Secției I civile
Marian Budă - președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor - președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Simona Lala Cristescu - judecător la Secția I civilă
Cristina Petronela Văleanu - judecător la Secția I civilă
Alina Iuliana Țuca - judecător la Secția I civilă
Denisa Livia Băldean - judecător la Secția I civilă
Adina Georgeta Nicolae - judecător la Secția I civilă
Diana Manole - judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu - judecător la Secția a II-a civilă
Carmen Trănica Teau - judecător la Secția a II-a civilă
Minodora Condoiu - judecător la Secția a II-a civilă
Petronela Iulia Nițu - judecător la Secția a II-a civilă
Adrian Remus Ghiculescu - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Carmen Maria Ilie - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Gheza Attila Farmathy - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ana Roxana Tudose - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Andreea Marchidan - judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept competent să judece sesizarea ce formează obiectul Dosarului nr. este legal constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 37 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Gabriela Elena Bogasiu, vicepreședintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Ileana Peligrad, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Tribunalul București - Secția a VI-a civilă în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarele chestiuni de drept:

"1. interpretarea dispozițiilor art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, sub aspectul lămuririi sintagmei «hotărârea sau înscrisul care se execută nu este, potrivit legii, executoriu», respectiv limitele verificării pe care instanța de judecată este obligată să o facă pentru verificarea incidenței cazului de suspendare obligatorie a executării silite, respectiv:

- dacă analiza incidenței cazului de suspendare obligatorie a executării silite prevăzut de art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă este limitată la o verificare pur formală a exhibării unui înscris căruia îi este conferit prin lege cu titlu general caracterul de titlu executoriu;

- sau dacă analiza incidenței cazului de suspendare obligatorie a executării silite prevăzut de art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă implică și o pipăire a aspectelor circumstanțiale, dincolo de verificarea pur formală a exhibării unui înscris căruia legea îi recunoaște caracterul de titlu executoriu, aspecte care ar susține existența derulării unei executări peste limitele titlului executoriu (se urmărește satisfacerea unei alte creanțe decât cele cuprinse în titlul executoriu, se urmăresc alte bunuri decât cele aduse în garanție, există incidente care ar duce la înlăturarea caracterului executoriu al acestuia - de exemplu, prescripția);

2. interpretarea și aplicarea prevederilor art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă, respectiv a limitelor în care suspendarea obligatorie a executării silite produce efecte, în sensul dacă:

- suspendarea obligatorie a executării silite, dispusă în temeiul art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă, este supusă aceluiași limitări temporale ca suspendarea facultativă dispusă în temeiul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în interpretarea și aplicarea stabilită prin Decizia nr. 2/2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, în sensul că produce efecte până la soluționarea în primă instanță a contestației la executare;

- sau suspendarea obligatorie a executării silite, dispusă în temeiul art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în considerarea gravității motivelor pentru care poate fi dispusă, nu este supusă aceluiași limitări temporale ca suspendarea facultativă, efectele acesteia producându-se până la soluționarea definitivă a contestației la executare;

3. interpretarea și aplicarea sintagmei «altei cereri privind executarea silită» din cuprinsul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv dacă soluționarea apelului formulat împotriva hotărârii primei instanțe cu privire la contestația la executare se circumscrie noțiunii de «altă cerere privind executarea silită», fiind admisibilă astfel formularea unei cereri de suspendare a executării silite până la soluționarea definitivă;

4. subsecvent problemei de drept de la pct. 3 - interpretarea și aplicarea sintagmei «instanța competentă» din cuprinsul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv dacă cererea de suspendare a executării silite până la soluționarea definitivă a contestației se poate formula în calea de atac exercitată împotriva soluției pronunțate în contestația la executare sau în calea de atac formulată împotriva soluției pronunțate cu privire la suspendarea executării silite".

5. Magistratul-asistent învederează că la dosarul cauzei au fost depuse rapoartele întocmite, comunicate părților, și puncte de vedere ale acestora.

6. Președintele completului, constatând că nu mai sunt alte completări, chestiuni de invocat sau întrebări de formulat din partea membrilor completului, a declarat dezbaterea închisă, iar completul de judecată a rămas în pronunțare.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunilor de drept cu care a fost sesizată, a constatat următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

7. Tribunalul București - Secția a VI-a civilă a dispus, prin Încheierea din 9 iulie 2021, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în baza art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunile de drept menționate.

8. Cererea de pronunțare a hotărârii prealabile a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție cu nr. 2.483/1/2021.

II. Normele de drept intern incidente

9. Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă:

"Art. 719. - (1) Până la soluționarea contestației la executare sau a altei cereri privind executarea silită, la solicitarea părții interesate și numai pentru motive temeinice, instanța competentă poate suspenda executarea. Suspendarea se poate solicita odată cu contestația la executare sau prin cerere separată.

(...)

(4) Suspendarea executării este obligatorie și cautiunea nu este necesară dacă: 1. hotărârea sau înscrisul care se execută nu este, potrivit legii, executoriu;"

III. Expunerea succintă a procesului

10. Prin contestația la executare înregistrată la Judecătoria Sectorului 2 București la 24 aprilie 2019, contestatoarele A și B au solicitat, în contradictoriu cu intimata C, anularea tuturor actelor de executare efectuate în cadrul unui dosar de executare, precum și suspendarea executării silite până la soluționarea definitivă a contestației la executare.

11. Judecătoria Sectorului 2 București, prin Încheierea din 10 octombrie 2019, a respins cererea de suspendare a executării silite ca neîntemeiată, apreciind că o astfel de măsură nu se impune a fi adoptată

nici în baza art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nici în temeiul art. 719 alin. (4) din același act normativ.

12. Împotriva acestei încheieri A și B au declarat apel, arătând că sunt întrunite condițiile privind suspendarea obligatorie a executării silite în temeiul art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, precum și faptul că există motive temeinice pentru suspendarea executării în temeiul art. 719 alin. (1) din același act normativ.

13. În cadrul soluționării căii de atac, Tribunalul București - Secția a VI-a civilă a dispus sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunile ce fac obiectul prezentei sesizări.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de instanța de trimitere

14. Tribunalul București a reținut că, potrivit art. 519 din Codul de procedură civilă, pentru sesizarea instanței supreme în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, trebuie îndeplinite următoarele condiții:

a) existența unei chestiuni de drept;

b) problema de drept să se ridice în cadrul unui litigiu aflat pe rolul unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului, investit cu soluționarea cauzei în ultimă instanță;

c) chestiunea de drept să fie esențială, în sensul ca de lămurirea ei să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care aceasta se ridică;

d) chestiunea de drept să fie nouă și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

15. În ceea ce privește interpretarea prevederilor art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, tribunalul a subliniat că soluționează apelul în ultimă instanță și că până în prezent nu a fost soluționat un recurs în interesul legii care să aibă acest obiect.

16. Instanța de trimitere a mai apreciat că, deși textul legal menționat nu a intrat în vigoare recent, în lipsa unei practici judiciare cristalizate cu privire la modalitatea de interpretare a acestuia, nu se poate considera că problema de drept cu privire la care se solicită sesizarea instanței supreme nu ar fi nouă, context în care a subliniat că noutatea ei derivă din faptul că aceasta a fost generată de Decizia nr. 2/2021 prin care Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a stabilit, în interpretarea și aplicarea art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, că "suspendarea executării silite este limitată în timp până la soluționarea în primă instanță a contestației la executare".

17. Referitor la modalitatea de interpretare a prevederilor art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, în contextul pronunțării de către Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a Deciziei nr. 2/2021, precum și a sintagmelor "alte cereri privind executarea silită" și "instanță competentă", prevăzute de art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanța de sesizare a apreciat că de soluționarea acestor probleme de drept depinde soluționarea atât a apelului formulat împotriva încheierii de respingere a cererii de suspendare a executării silite, cât și a cererii de suspendare a executării silite formulate direct în apel, pentru că a fost investită nu doar cu soluționarea

apelului promovat împotriva încheierii de respingere a cererii de suspendare a executării silite, ci și cu o cerere incidentală, formulată direct în apel, prin care s-a solicitat suspendarea executării silite.

18. Tribunalul a mai arătat că Înalta Curte de Casație și Justiție nu s-a pronunțat până în prezent printr-un recurs în interesul legii asupra problemelor de drept care fac obiectul sesizării.

19. În aceste condiții, a apreciat că sunt îndeplinite condițiile impuse de art. 519 din Codul de procedură civilă pentru admisibilitatea sesizării, fiind necesară intervenția instanței supreme pentru a preveni crearea unei jurisprudențe neunitare.

V. Punctul de vedere al completului de judecată

20. Tribunalul București - Secția a VI-a civilă a apreciat că dispozițiile art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă nu pot fi interpretate decât în sensul că analiza necesar a fi efectuată pentru a stabili dacă hotărârea sau înscrisul care se execută reprezintă titlu executoriu este una formală.

21. De asemenea, a mai considerat că, indiferent de motivul pentru care se dispune suspendarea executării silite, o astfel de măsură va produce efecte juridice doar până la soluționarea contestației la executare în primă instanță, întrucât Decizia nr. 2/2021 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nu face distincții cu privire la acest aspect.

22. Totodată, în ceea ce privește sintagmele "alte cereri privind executarea silită" și "instanță competentă", prevăzute de art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, tribunalul a constatat că determinarea înțelesului lor se poate realiza numai prin raportare la celelalte prevederi ale Codului de procedură civilă și astfel, având în vedere că cererea de suspendare a executării silite este soluționată de judecătoria ca instanță de executare, așa cum rezultă din dispozițiile art. 651 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, a considerat că, după începerea executării silite, instanța competentă să soluționeze cererea de suspendare a executării silite nu poate fi, în primă instanță, decât judecătoria, neexistând niciun temei de drept pentru a se considera că o atare cerere poate fi formulată, pentru prima dată, direct în calea de atac.

23. În fine, a arătat că sintagma "alte cereri privind executarea silită" nu poate viza calea de atac exercitată împotriva soluției pronunțate cu privire la suspendarea executării silite, întrucât, prin ipoteză, o cale de atac nu poate fi echivalentă unei cereri distincte, ci este mijlocul procesual prin care partea nemulțumită critică hotărârea primei instanțe.

VI. Punctul de vedere al părților

24. Contestatoarele au apreciat că problemele de drept a căror dezlegare se pretinde nu au fost examinate anterior nici pe calea recursului în interesul legii și nici pe calea hotărârii prelabile, fiind îndeplinite condițiile de sesizare prevăzute de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

25. Legătura acestor chestiuni de drept cu soluționarea în fond a cauzei este indiscutabilă, în opinia contestatoarelor, ceea ce s-a pus în discuție fiind limitele în care instanța va proceda la verificarea sintagmei "hotărârea sau înscrisul care se execută nu este, potrivit legii, executoriu" din perspectiva verificării incidenței cazului de suspendare obligatorie prevăzut de art. 719 alin. (4) pct. 1 prima teză din Codul de procedură civilă, invocat în cadrul cererii de suspendare formulate. Interpretarea acestor dispoziții legale este necesară pentru a se constata dacă și această suspendare obligatorie urmează a fi supusă limitelor temporale

deja dezlegate prin Decizia nr. 2/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii.

26. Prin decizia anterior menționată, instanța supremă s-a pronunțat exclusiv cu privire la suspendarea facultativă, nu și cu privire la cea obligatorie și atunci ceea ce solicită este a se verifica dacă motivele pentru care legiuitorul a reglementat distinct cele două instituții justifică aceeași limitare temporală.

27. În privința ultimelor două întrebări din sesizare, au apreciat că această chestiune vine tot ca urmare a dezlegării date de instanța supremă, urmărindu-se stabilirea conținutului sintagmei "alte cereri privind executarea silită", în concret dacă se permite instanțelor să aibă în vedere, la soluționarea cererii de suspendare a executării silite, inclusiv calea de atac împotriva contestației la executare sau împotriva încheierii prin care a fost soluționată cererea de suspendare a executării silite.

28. Intimata a considerat că nu sunt îndeplinite condițiile de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție, arătând că niciuna dintre problemele de drept nu reprezintă veritabile chestiuni de drept care să necesite lămurire în sensul art. 519 din Codul de procedură civilă, ci situații practice ale căror rezolvări sunt reflectate în aplicarea și interpretarea legii.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

29. La solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, curțile de apel București, Cluj, Craiova, Galați, Ploiești și Oradea au înaintat jurisprudență relevantă; pot fi indicate, cu titlu exemplificativ, Încheierea din 13 iulie 2021 pronunțată de Tribunalul București - Secția a VI-a civilă în Dosarul nr. 15.158/303/2020*, Încheierea din 12 februarie 2019 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București în Dosarul nr. 1.777/300/2019, Încheierea din 7 august 2020 pronunțată de Judecătoria Sectorului 2 București în Dosarul nr. 15.665/300/2020, Încheierea din 25 septembrie 2018 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București în Dosarul nr. 14.525/301/2018, Încheierea din 10 septembrie 2019 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București în Dosarul nr. 9.146/300/2019, Încheierea din 22 octombrie 2019 pronunțată de Judecătoria Sectorului 3 București în Dosarul nr. 21.858/301/2019, Decizia civilă nr. 1.128/A pronunțată de Tribunalul Bihor - Secția I civilă la 22 decembrie 2020, Încheierea civilă nr. 2.927 din 2 decembrie 2019 pronunțată de Judecătoria Oradea - Secția civilă, Decizia civilă nr. 701 pronunțată la 8 octombrie 2018 de Tribunalul Buzău - Secția I civilă, Decizia civilă nr. 122 pronunțată la 4 martie 2020 de Tribunalul Buzău - Secția I civilă, Încheierea pronunțată la 14 mai 2019 de Judecătoria Buzău în Dosarul nr. 6.342/200/2019, Încheierea din 10 iulie 2019 în Dosarul nr. 12.768/233/2018 și Decizia civilă nr. 265 din 13 mai 2021, ambele pronunțate de Tribunalul Brăila - Secția I civilă.

30. Curțile de apel Bacău, Brașov, Constanța, Iași, Suceava, Târgu Mureș și Timișoara au comunicat că nu au identificat jurisprudență relevantă.

31. În urma consultării, curțile de apel au comunicat punctele de vedere teoretice ale judecătorilor instanțelor din circumscriptiile lor, din a căror analiză au rezultat următoarele orientări referitoare la probleme de drept ce fac obiectul sesizării.

32. Cu privire la prima întrebare, verificarea pe care instanța de judecată este obligată să o facă pentru a reține incident cazul de suspendare obligatorie a executării silite prevăzut de art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă este limitată la o examinare formală a unui înscris căruia legea îi conferă caracterul de titlu executoriu. În argumentarea acestui răspuns s-a avut în vedere că în această procedură nu se dezleagă fondul raportului juridic execuțional.

33. În acest sens s-au pronunțat magistrații judecătorilor Săliște, Sibiu, Deva, Petroșani, Hunedoara, Bacău (în majoritate), Onești, Moinești, Roman, Brașov, Făgăraș, Rupea, Călărași, Buftea, Giurgiu (în majoritate), Bolintin-Vale, Alexandria, Zimnicea, Dragomirești, Șimleu Silvaniei, Jibou, Tecuci, Făurei, Iași, Răducăneni, Vaslui, Huși, Bârlad, Oradea, Negrești-Oaș, Satu Mare, Buzău, Suceava, Fălticeni, Câmpulung Moldovenesc, Botoșani, Lugoj și Timișoara, cei ai judecătorilor arondate tribunalelor Olt și Gorj, magistrații tribunalelor Hunedoara - Secția I civilă, Neamț - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, Ialomița, Ilfov, Teleorman, Cluj-Napoca (în majoritate), Olt, Mehedinți, Dolj, Gorj, Brăila, Iași - Secția I civilă, Vaslui (în majoritate), Satu Mare - Secția I civilă, Suceava - Secția I civilă (în majoritate), Caraș-Severin, precum și judecătorii curților de apel Cluj și Pitești.

34. În opinia transmisă de judecătorii Piatra-Neamț, Roman, Cornetu, Roșiori de Vede, Turnu Măgurele, Videle, Constanța, Bistrița, Carei, Beiuș, dar și de tribunalele Arad și Maramureș și de curțile de apel Craiova - Secția I civilă și Târgu Mureș, analiza incidenței cazului de suspendare obligatorie a executării silite prevăzut de art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă implică și examinarea aparenței aspectelor circumstanțiale, dincolo de verificarea pur formală a exhibării unui înscris căruia legea îi recunoaște caracterul de titlu executoriu, apreciind că examinarea comparativă a prevederilor art. 666 alin. (5) și art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă relevă că cele din urmă se referă la alte aspecte decât cele care au putut fi verificate de instanța de executare la soluționarea cererii de încuviințare a executării silite, pentru motive determinate fie de caracterul necontencios al procedurii, împiedicând instanța de executare să aibă cunoștință despre existența împrejurărilor care reprezintă baza solicitării de a se suspenda executarea silite, fără instituirea obligativității plății cauzii, fie pentru motive apărute ulterior încuviințării executării silite, care pot fi deopotrivă de drept sau de fapt (cum ar fi cele enumerate exemplificativ în cuprinsul întrebării). Un al doilea argument are în vedere interpretarea dispozițiilor art. 719 din Codul de procedură civilă în spiritul legii și în acord cu voința legiuitorului. Astfel, se reține că posibilitatea suspendării executării silite este recunoscută drept o ultimă pârghie la îndemâna debitorului care, pentru motive temeinice, are recunoscută vocația solicitării unei măsuri de temporizare a executării silite până la cercetarea pe fond a contestației la executare formulate. Măsura suspendării este deci recunoscută în limitele acestor motive temeinice, care de cele mai multe ori reprezintă și motivele contestației la executare exercitate ca premisă obligatorie a cererii de suspendare. În mod automat, soluționarea cererii de suspendare este strâns legată de cercetarea motivelor invocate, iar în cazul suprapunerii acestor motive de suspendare cu cele de contestație, cercetarea trebuie să se limiteze la o "pipăire" a fondului acestora cu atenția sporită de a evita o antepunțare cu privire la motivele de contestație.

35. Și în privința celei de-a doua întrebări, opiniile care au fost exprimate au fost divergente, în sensul ambelor variante de răspuns expuse de titularul sesizării.

36. Dacă în majoritate judecătorii consultați au apreciat că suspendarea obligatorie este supusă aceluiași limitări temporale ca suspendarea facultativă dispusă în temeiul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, respectiv până la soluționarea în primă instanță a contestației la executare, magistrații judecătorilor Onești, Moinești, Buzău și Roman, din cadrul judecătorilor Bacău, Piatra-Neamț și Giurgiu, dar și de la tribunalele Vaslui și Suceava consideră că efectele suspendării obligatorii, dispusă în temeiul art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă, se produc până la soluționarea definitivă a contestației la executare, iar nu doar până la soluționarea ei în primă instanță.

37. În timp ce opinia majoritară subliniază că interpretarea stabilită prin Decizia nr. 2/2021 de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii se aplică și ipotezei prevăzute de art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă, judecătorii care apreciază că efectele suspendării obligatorii nu sunt supuse aceleiași limitări temporale precum cele ale suspendării facultative își justifică punctul de vedere invocând obiectul Deciziei nr. 2/2021, care nu a interpretat decât dispozițiile art. 719 alin. (1), nu și pe cele ale art. 719 alin. (4) al aceluiași articol din Codul de procedură civilă, precum și gravitatea sporită a ipotezelor în care suspendarea este o măsură obligatorie.

38. Punctele de vedere expuse mai sus au fost exprimate de un număr semnificativ de judecători și caracterul lor profund divergent determină concluzia că sunt create premisele apariției, în viitor, a practicii neunitare și sub aspectul celei de-a doua întrebări.

39. Opiniile judecătorilor consultați sunt împărțite și în privința ultimelor două întrebări.

40. Referitor la a treia întrebare, într-o orientare s-a apreciat că prin sintagma "alte cereri privind executarea silită" se au în vedere alte cereri formulate în primă instanță, circumscrise la cele îndreptate împotriva actelor de executare silită sau în cursul executării cu privire la alte aspecte privind executarea silită, dar nu și căile de atac, întrucât în art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă se face trimitere la sesizarea instanței de executare, căile de atac în materia suspendării executării silite fiind menționate separat, în cuprinsul alin. (6) și (7) din cadrul aceluiași articol. În acest sens și-au exprimat opiniile magistrații de la judecătoriile Săliște, Sibiu, Deva, Bacău, Moinești, Piatra-Neamț, Roman, Brașov, Rupea, Călărași, Cornetu, Bolintin-Vale, Alexandria, Bistrița, Baia Mare, Dragomirești, Jibou, Tecuci, Negrești-Oaș, Carei, Vaslui, Huși, Buzău, Suceava, Fălticeni și Timișoara (în majoritate), cei ai tribunalelor Caraș-Severin, Hunedoara - Secția I civilă, Neamț - Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal, Ialomița, Ilfov, Cluj, Satu Mare, Vrancea, Vaslui (în majoritate), Suceava (în majoritate), precum și ai curților de apel Cluj și Pitești.

41. În sens contrar s-au exprimat magistrații de la judecătoriile Onești, Făgăraș, Giurgiu (în majoritate), Roșiori de Vede, Videle, Zimnicea, Iași, Răducăneni, Bârlad, Botoșani, Dorohoi și Lugoj (în majoritate), de la instanțele arondate Tribunalului Olt și cei ai tribunalelor Teleorman și Iași.

42. Cu privire la a patra întrebare, magistrații judecătorilor Săliște, Bacău, Brașov, Bolintin-Vale, Alexandria, Turnu Măgurele, Tecuci, Vaslui, Satu Mare, Suceava, Fălticeni, Dragomirești și Timișoara (în majoritate), ai tribunalelor Vrancea, Iași, Arad, Vaslui (în majoritate), Suceava (în majoritate) și ai curților de apel Iași și Pitești (ca și cei ai tuturor instanțelor arondate acestei curți) au exprimat opinia potrivit căreia, după începerea executării silite, instanța competentă pentru soluționarea cererii de suspendare a executării silite este, în primă instanță, judecătoria, o atare cerere neputând fi formulată pentru prima dată în calea de atac.

43. În sens contrar s-au exprimat magistrații de la judecătoriile Deva, Onești, Moinești, Piatra-Neamț, Roman, Făgăraș, Rupea, Călărași, Giurgiu (în majoritate), Roșiori de Vede, Videle, Zimnicea, Iași, Răducăneni, Huși, Bârlad, Botoșani, Baia Mare, Negrești-Oaș, Carei, Buzău, Dorohoi, Lugoj (în majoritate), Jibou, Bistrița, cei ai tribunalelor Teleorman, Cluj, Iași, Maramureș, Bistrița, Caraș-Severin și ai instanțelor arondate Curții de Apel Târgu Mureș, care consideră că sintagma "instanța competentă" din cuprinsul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă include atât instanța de exercitare, cât și pe cea investită cu soluționarea căii de atac formulate împotriva hotărârii pronunțate în contestația la executare sau în cererea de suspendare a executării.

44. Ministerul Public, prin Adresa nr. 1.741/C/4.487/III-5/2021 din 20 octombrie 2021, a arătat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu se verifică, în prezent, practică judiciară, în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problemele de drept ce formează obiectul prezentei sesizări.

VIII. Jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție și a Curții Constituționale

45. Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a pronunțat Decizia nr. 2 din 8 februarie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 342 din 5 aprilie 2021, prin care a admis recursul în interesul legii promovat de Avocatul Poporului și, în interpretarea și aplicarea sintagmei "până la soluționarea contestației la executare" din cuprinsul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, a stabilit că suspendarea executării silite este limitată în timp până la soluționarea în primă instanță a contestației la executare.

46. La nivelul Curții Constituționale nu au fost pronunțate decizii cu privire la problemele de drept ce fac obiectul prezentei sesizări.

IX. Rapoartele asupra chestiunii de drept

47. Judecătorii-raportori au depus două rapoarte, în care au exprimat opinii diferite asupra problemelor de drept ce fac obiectul prezentei sesizări.

48. Într-o primă opinie s-a apreciat că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile de dezlegare a unor chestiuni de drept, astfel încât se impune respingerea ca inadmisibilă a sesizării.

49. Într-o a doua opinie s-a considerat că, în interpretarea și aplicarea art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, efectele suspendării obligatorii a executării silite se produc până la data soluționării în primă instanță a contestației la executare, iar o cerere având acest obiect nu poate fi reiterată în calea de atac exercitată împotriva hotărârii instanței de executare și, sub aspectul indicării limitelor analizei instanței de judecată în verificarea incidenței cazului de suspendare obligatorie a executării silite, s-a propus respingerea ca inadmisibilă a cererii de pronunțare a unei hotărâri prealabile pentru interpretarea dispozițiilor art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

X.I. Asupra admisibilității

50. Analiza condițiilor de admisibilitate instituite în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă conduce spre concluzia că acestea sunt întrunite doar în privința a trei dintre întrebări.

51. În doctrină, dar și în jurisprudența Înaltei Curți de Casație și Justiție, condițiile de admisibilitate au fost identificate după cum urmează:

- a) existența unei cauze în curs de judecată, în ultimă instanță;
- b) cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului investit să soluționeze cauza;
- c) o chestiune de drept cu caracter de noutate;
- d) Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra respectivei chestiuni de drept, iar aceasta nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare;
- e) ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată.

52. În examinarea primelor două condiții de admisibilitate se constată că instanța de trimitere (tribunalul), investită cu soluționarea unui apel împotriva unei sentințe date într-o contestație la executare, va pronunța o decizie definitivă, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4, cu aplicarea art. 718 alin. (2) teza I și art. 483 alin. (2) din Codul de procedură civilă; prin urmare, aceste cerințe de admisibilitate sunt întrunite.

53. Condiția referitoare la noutatea chestiunii de drept a cărei dezlegare se solicită este îndeplinită.

54. Dispozițiile care au generat litigiile supuse examinării instanțelor naționale au fost introduse în dreptul pozitiv prin art. 719 alin. (4) pct. 1 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (denumită în continuare Codul de procedură civilă), relevantă în evaluarea cerinței noutății fiind dezvoltarea unei jurisprudențe în materie.

55. Pentru verificarea îndeplinirii acestei condiții de admisibilitate a sesizării au fost emise adrese către curțile de apel, care au procedat la verificări ale jurisprudenței la nivelul instanțelor judecătorești situate în circumscripțiile lor teritoriale și au comunicat instanței supreme că au identificat hotărâri judecătorești în materia care face obiect al sesizării de față; analiza lor relevă că instanțele naționale abordează diferit posibilitatea reiterării, în calea de atac, a cererii de suspendare a executării silite și aceasta chiar în contextul pronunțării Deciziei nr. 2/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, dar nu există o jurisprudență suficient de consistentă, în măsură să înlăture caracterul de noutate al problemei de drept.

56. În ceea ce privește condiția de admisibilitate care impune ca asupra chestiunii de drept Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat, se va avea în vedere că, deși textul art. 519 din Codul de procedură civilă nu prevede în mod expres, spre deosebire de legislația procesual penală internă, modalitatea de statuire asupra chestiunii de drept ce formează obiectul sesizării, cerința legală este îndeplinită, întrucât problema de drept semnalată nu a fost soluționată printr-o hotărâre prealabilă sau recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

57. Este întrunită și condiția de admisibilitate care impune ca soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată să depindă de chestiunea de drept a cărei lămurire se cere, atât timp cât consecințele pe care le presupune rezolvarea sunt apte să influențeze hotărârea în fond asupra cauzei.

58. Din această perspectivă se impune făcută o precizare, în privința celei de-a treia întrebări, unde cerința legăturii de dependență pare greu de identificat, de vreme ce prin intermediul ei se urmărește dezlegarea măsurii în care soluționarea apelului împotriva hotărârii date în contestația la executare se circumscrie noțiunii de "altă cerere privind executarea silite", cu toate că în dosarul cu care instanța de trimitere a fost sesizată contestația la executare nu a fost încă judecată.

59. Această inadvertență, rezultat al formulării incomplete a respectivei întrebări, este înlăturată de ultima întrebare, intrinsec legată de cea anterioară, care supune dezlegării posibilitatea reiterării unei cereri de suspendare a executării silite în calea de atac exercitată împotriva soluției date fie în contestația la executare, fie în cererea de suspendare a executării silite.

60. În considerarea acestor argumente, Înalta Curte apreciază că inadvertența observată nu este de natură să înlăture concluzia că cerința legăturii de dependență dintre sesizare și soluționarea pe fond a cauzei este îndeplinită, cu atât mai mult cu cât decizia de față nu va examina circumstanțele particulare ale procesului derulat în fața instanței de trimitere, ci, în aplicarea art. 519 din Codul de procedură civilă, va oferi o rezolvare de principiu chestiunilor de drept indicate în sesizare.

61. Distinct de aceste argumente, instanța supremă a apreciat constant că este necesar ca problema supusă dezlegării să fie una reală, ca în sesizare să fie identificată o veritabilă problemă de drept, care prezintă o dificultate suficient de mare, în măsură să reclame intervenția sa în scopul rezolvării de principiu a chestiunii de drept și înlăturării oricărei incertitudini care ar putea plana asupra securității raporturilor juridice deduse judecății.

62. În cazul analizat, cel puțin în privința primei întrebări, titularul sesizării solicită interpretarea unor dispoziții legale care nu comportă o reală dificultate și care pot fi facil dezlegate, printr-o analiză de conținut și corelată a normelor incidente.

63. Potrivit dispozițiilor art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, "Suspendarea executării este obligatorie și cautiunea nu este necesară dacă hotărârea sau înscrisul care se execută nu este, potrivit legii, executoriu".

64. În interpretarea acestui text legal, cvasimajoritatea instanțelor naționale, inclusiv cea de trimitere, au exprimat opinia că verificările care trebuie efectuate, în vederea stabilirii incidenței ipotezei legale, sunt unele formale, care exclud o antamare a aparenței dreptului.

65. Se consideră astfel că, dacă sunt sesizate cu o cerere de suspendare a executării silite, întemeiată în drept pe dispozițiile art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, nu și pe cele ale alin. (1) al aceluiași articol, analiza trebuie limitată la stabilirea măsurii în care hotărârea sau înscrisul care se execută este, potrivit legii, executoriu, prin trimitere la dispozițiile art. 632 și 633 din același cod, respectiv ale normelor cuprinse în legi speciale.

66. Această întrebare nu urmărește identificarea unei reale chestiuni de drept, ci aduce mai degrabă în dezbatere aspecte care țin de modul de formare a silogismului judiciar, dar raționamentul trebuie adaptat particularităților fiecărui proces; de aceea, o atare întrebare nu poate fi supusă dezlegării Înaltei Curți de Casație și Justiție, care poate oferi doar un răspuns de principiu, fără să acopere multitudinea de situații ce se pot ivi în realitate.

67. În privința celorlalte aspecte ale sesizării, instanțele consultate au expus opinii divergente, la nivel teoretic.

68. Cum jurisprudența nu are un caracter consistent - instituția suspendării obligatorii cunoscând o reglementare de dată relativ recentă -, se consideră că prin consolidarea uneia dintre aceste opinii, cel puțin în ceea ce privește posibilitatea reiterării, în calea de atac, a cererii de suspendare a executării silite, sunt create premisele apariției, în viitor, a practicii neunitare.

69. În considerarea acestor argumente, cerințele de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă nu sunt întrunite în ce privește prima întrebare, un răspuns la această chestiune nefiind util nici instanței de trimitere, nici celorlalte instanțe naționale, dar sunt îndeplinite în privința celorlalte întrebări.

70. Este necesar ca, în considerarea caracterului lor interconectat, ultimelor două întrebări să le fie oferit un răspuns unic, deoarece aspectele a căror dezlegare are aptitudinea de a preîntâmpina apariția jurisprudenței neunitare sunt reprezentate de întinderea efectelor suspendării obligatorii a executării silite și de posibilitatea reiterării, în calea de atac, a unei cereri având acest obiect.

X.II. Asupra fondului

71. Divergența între opiniile teoretice exprimate de instanțele naționale pare să fi fost determinată de analiza comparativă a textelor cuprinse în art. 719 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă și de înțelegerea trunchiată a procedurii de parcurs, astfel cum aceasta rezultă din textele de lege incidente și cum a fost descrisă în Decizia nr. 2/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii.

72. Potrivit art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, "Până la soluționarea contestației la executare sau a altei cereri privind executarea silită, la solicitarea părții interesate și numai pentru motive temeinice, instanța competentă poate suspenda executarea(...)"

73. În conformitate cu art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, "Suspendarea executării este obligatorie și cauțiunea nu este necesară dacă hotărârea sau înscrisul care se execută nu este, potrivit legii, executoriu".

74. Ambele texte citate reglementează ipoteze ale suspendării executării silite - ca incident cu caracter de excepție, prin care se temporizează procedura execuțională pentru o anumită perioadă de timp.

75. Astfel, dacă art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă reglementează o suspendare facultativă a executării silite, posibil a fi adoptată pentru motive temeinice, toate ipotezele alin. (4) al aceluiași articol, nu doar cea supusă dezlegării în sesizarea de față, definind legal motivele temeinice, reglementează cazuri de suspendare obligatorie.

76. Diferența între cele două alineate ale art. 719 din Codul de procedură civilă derivă, așadar, nu neapărat dintr-o gravitate sporită a ipotezelor în care suspendarea este o măsură obligatorie, necondiționată de plata cauțiunii, ci din calificarea legală a ipotezelor enumerate limitativ în alin. (4) ca motive temeinice.

77. Această concluzie se impune, deoarece și în cazul în care suspendarea este acordată în temeiul art. 719 alin. (1) din cod, și în cazul când este întemeiată pe alin. (4) al aceluiași articol, împrejurările de fapt și de drept care o justifică nu sunt altceva decât "motive temeinice", fie apreciate ca atare de judecător, fie calificate de lege.

78. De aceea, și suspendarea prevăzută de art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă se acordă în condițiile alin. (1) al aceluiași articol, evident sub rezerva limitelor în care textul în dezbatere, derogând expres de la regulă, anihilează dreptul de apreciere asupra oportunității măsurii suspendării și renunță la cerința plății unei cauțiuni.

79. Așa fiind, dezlegările oferite prin Decizia nr. 2/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii sunt incidente pe deplin și în cazul suspendării obligatorii.

80. Ca atare, nu doar din perspectiva analizei semantice a terminologiei legii, ci și din cea a efectelor juridice ale hotărârii judecătorești pronunțate în primă instanță în contestația la executare, se impune concluzia că suspendarea obligatorie a executării silite este supusă aceluiași limitări temporale precum cea facultativă.

81. Examinarea de detaliu a considerentelor Deciziei nr. 2/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii, în special a paragrafelor 75 și 76, relevă și inadmisibilitatea demersului prin care cererea de suspendare obligatorie a executării silite ar putea să fie reiterată în calea de atac.

82. Hotărârile instanței de executare sunt, potrivit art. 651 alin. (4) din Codul de procedură civilă, executorii, caracter care le reflectă aptitudinea de a determina, prin însăși pronunțarea lor, modificări în ordinea juridică.

83. Astfel, efectele pronunțării unor asemenea hotărâri presupun ca, în cazul admiterii contestației la executare, executorul judecătoresc să se conformeze de îndată măsurii dispuse; în ipoteza în care contestația la executare este respinsă, ele impun concluzia că executarea silită poate fi reluată de îndată.

84. În acest sens, în paragrafele 75 și 76 din considerentele Deciziei nr. 2/2021, Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii a reținut că "(...) prin ipoteză, în cazul admiterii contestației la executare, avându-se în vedere că, potrivit art. 651 alin. (4) din Codul de procedură civilă, încheierea instanței de executare are caracter executoriu și, deci, executorul judecătoresc trebuie să se conformeze de îndată măsurii dispuse prin această încheiere, nu mai este necesar efectul suspensiv de executare al încheierii pronunțate în temeiul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, pentru simplul motiv că intervine un alt efect, mult mai energic, și anume acela al anulării (după caz, în tot sau în parte, a executării silită ori a unor acte de executare), efect care se consumă încă de la momentul pronunțării soluției de primă instanță. Pe de altă parte, un raționament asemănător poate fi făcut și în ipoteza respingerii contestației la executare, în sensul în care executorialitatea procedurii decurgând din respingerea contestației debitorului presupune ca executarea să fie reluată de îndată, însă, dacă debitorul apelează încheierea, solicitând și suspendarea executării acesteia, admiterea cererii de suspendare a executării încheierii nu înseamnă altceva decât menținerea suspendării executării silită dispuse de prima instanță".

85. Așadar, în măsura în care hotărârea instanței de executare este atacată, autorul căii de atac are dreptul de a solicita suspendarea executării acesteia și numai dacă instanța de control judiciar suspendă executarea ei, se produce efectul temporizării, și pe parcursul judecării apelului, a executării silită.

86. De aceea, mecanismul descris prin considerentele Deciziei nr. 2/2021 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii relevă că sintagmele "alte cereri privind executarea silită" și "instanța competentă", din cuprinsul art. 719 alin. (1) din Codul de procedură civilă, nu se referă la apelul declarat împotriva hotărârii instanței de executare, nici la instanța investită cu judecarea acestuia.

87. Se cuvine notat că, potrivit dispozițiilor art. 719 alin. (6) din Codul de procedură civilă, "Asupra cererii de suspendare instanța, în toate cazurile, se pronunță prin încheiere, chiar și înaintea termenului fixat pentru judecarea contestației. Părțile vor fi întotdeauna citate, iar încheierea poate fi atacată, în mod separat, numai cu apel sau, dacă este pronunțată de curtea de apel, numai cu recurs, în termen de 5 zile de la pronunțare pentru partea prezentă, respectiv de la comunicare pentru cea lipsă".

88. Posibilitatea, recunoscută de acest text de lege, ca suspendarea să fie acordată de curtea de apel nu infirmă cele reținute mai sus și nu poate determina concluzia că o cerere de suspendare întemeiată pe prevederile art. 719 alin. (4) din Codul de procedură civilă ar putea fi reiterată în calea de atac exercitată împotriva hotărârii instanței de executare.

89. Norma precitată trebuie înțeleasă în sensul că suspendarea poate fi acordată de curtea de apel doar atunci când aceasta judecă în primă instanță o contestație privind înțelesul, întinderea sau aplicarea titlului executoriu pe care ea însăși l-a pronunțat; mai mult, textul nu se referă la instanța de apel, ci, în mod distinct, la curtea de apel; or, aceasta se poate constitui nu numai ca instanță de apel/recurs/revizuire/contestație în anulare, ci și ca instanță de executare în contestația la titlu.

90. Așadar, unicul demers prevăzut de lege, pe care părțile îl pot parcurge pentru a obține temporizarea executării silită cât timp are loc judecata căii de atac împotriva instanței de executare, este cel al suspendării

executării încheierii atacate, procedură care exclude dreptul părților de a reitera cererea de suspendare a executării silite în calea de atac.

Pentru toate aceste motive, în temeiul art. 521 cu referire la art. 519 din Codul de procedură civilă,

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

D E C I D E:

Admite sesizarea formulată de Tribunalul București - Secția a VI-a civilă în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile și, în consecință, stabilește că:

În interpretarea și aplicarea art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă, efectele suspendării obligatorii a executării silite se produc până la data soluționării în primă instanță a contestației la executare, iar o cerere având acest obiect nu poate fi reiterată în calea de atac exercitată împotriva hotărârii instanței de executare.

Respinge ca inadmisibilă cererea de pronunțare a unei hotărâri prelabile pentru interpretarea dispozițiilor art. 719 alin. (4) pct. 1 din Codul de procedură civilă sub aspectul indicării limitelor analizei instanței de judecată, în verificarea incidenței cazului de suspendare obligatorie a executării silite.

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.